

Bosnian A: literature – Standard level – Paper 1
Bosniaque A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Bosnio A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Napišite književnu analizu usmjerenu datim pitanjima samo **jednog** od niže navedenih odlomaka. U vašem odgovoru treba se pozvati na obe smjernice.

1.

– Đulka – viknu Hamdo kada se pred večere vrati kući.

– Ma, šta vičeš? Šta ti treba?

– Gdje su ovce i krave?

Đulka uzdahnu. Ispred nje se zalelujaše stepenice i cijeli namještaj.

5 – Ne znam, Hamdo. Danas su bile tamo... Šta se događa? –

– Zlo. Ne izlazite iz kuće. Dobro zaključajte vrata podruma. Ne puštajte nikoga unutra...

Đulka pogleda u prestravljeno lice svoga muža. Bljedilo je zahvatilo cijelo lice. Oči su se tako široko otvorale kao da će same iskočiti iz očnih duplji. Na usnama se pojavljivala bijela pjena... Odjednom se njegov pogled prikova za njen. Đulka spazi jednu iskru u njima i držeći ga za ruku, tiho reče:

– Ne čini isto. Nemoj, ko Boga te molim... Hamdo, vrati se...

Gledala je kroz zamagljeni prozor za mužem. Trčao je kao da nije na vlastitim nogama. Nije bio ni poguren. Ispravio se, kao nekada kada je bio mlad i jak. Čula je njegovo urlikanje koje je odjekivalo kroz selo...

– Hamdo, ne čini zlo... nemoj... Bože, čuvaj mi Hamdu – šapnu Đulka plačući i pođe niz usku betonsku stazu do podruma. I ne obrati pažnju na granate, niti na gelere koji su se kao kamenčići raspršivali unaokolo. Otvori željezna podrumska vrata i pogleda uplakanu svekrvu.

– Ne plači – šapnu joj, a ona odgovori: – Moj Hamdo, moji unuci... ko zna šta će se dogoditi...

– Bog zna – odgovori Đulka i sjede u svoj ugao. Privinu šarenu vunenu, toplu maramu preko gustih pletenica, pa šapnu: – Još noćas... Još ovo do zore, a onda u grad... Najzad se obrati svekrvi: – Majko, moli Boga da moj Hamdo i sinovi ne nastradaju...

U podrumu tišina. Skupljeni po uglovima, kunjaju seljani i oslušuju tupe udare granata. Zidovi tvrde, nove kuće podrhtavaju...

25 Pred zoru, podrum oživje. Iz tame, podizali su se mještani sela D. i kupili svoje platnene vrećice sa najneophodnijim stvarima koje trebaju nositi na leđima do grada...

Odjednom, kao kada munja iznenada udari, neko jako zalupa na tvrda masivna vrata podruma. Udarci se ponoviše, a strah pojača. Tišina. Mrak. Ljudi na nogama. Žele u grad, a kako?

30 – Ako ne otvorite, raznijećemo kuću! – javi se jedan muški glas ispred vrata podruma.

Niko ne odgovara. Ljudi se nesvjesno ljuljaju kao da svojim tijelima žele napraviti štitić za svijet... Ni daha, ni kašlja. A oči sijevaju kao žeravice.

– Otvorite. Bacićemo bombu i svi ćete izginuti! – povikaše glasovi sa vana.

35 Tišina se nastavlja. Tajac. Samo se tijela dodiruju od straha i neizvjesnosti. I samo pogledi odmjeravaju svako živo biće u podrumu.

– Je li tamo, Amdina žena, Đulka? – najzad će glasovi.

Masa se okrenu. Svi gledaju u Đulku. Šaputanje. Gurkanje. Opet se dodiruju, ali i pogledaju...

40 – Ako je ne izručite, pucaćemo! – nastaviše glasovi, a meci počеше prolaziti kroz vrata u podrum... Jauk, plač. Uznemirenost.

Ali Đulka ne ide iz svoga ugla. Najednom, kao da ju je neko gurnuo, kao da ju je vukao, Đulka se pomjeri. Ramena se počеше doticati, a glasovi u podrumu postadoše glasniji:

– Hajde, nećemo zbog tebe svi ginuti... Idi, ti si jedna, a vidi koji smo mi... I potraja to bockanje riječima. Đulka se nesvjesno nađe pored vrata...

45 – Ma, neće ti ništa – dodade jedan starac i smaknu tvrdu bravu. Kao da je nešto ponese ili izgura, Đulka se nađe napolju... Pred njima. Sama. Ni lica im nije vidjela. Samo maske preko lica...

- 50 – Šta hoćete od mene? – prkosno izusti.
– Pođi sa nama – odgovori jedan glas, a ona se čvrsto pripi uz vrata.
– Nikuda ne idem – kategorički reče.
– S nama češ – odgovori muškarac i zapuca. Meci se zaustaviše u željeznim vratima i pored njenih nogu. Ona ih pogleda. Badava. Ni oči ne može vidjeti. Ni lice prepoznati. A debele uniforme prekrivaju građu tijela...
- 55 – Požuri – zapovijedi najjači među njima, odgurnu je puškom u stranu, pa nastavi gurati od pozadi, sa leđa.
Đulka se prkosno ispravi. Pogleda u vrata podruma iza kojih je njeno selo. Iza nje su komšije, rođaci, prijatelji...
- 60 – Kuda? – ljutito upita.
– Ispred nas. –
Ona zategnu dimije kao nekada davno na potoku. Popravi bluzu. Navuče maramu preko čela i zakopčavajući kratki muški kaput na sebi, koraknu naprijed uzbrdicom. Dimije se zanjihase čas na jednu, čas na drugu stranu kao da metu i tjeraju snijeg koji se nakupio na putu... Gledala je svoje selo i ono do njega. Oba spaljena. Crna.

Aziza Ganibegović, *Česta* (1995)

- (a) Kako je prikazan lik Đulke i kakvu joj je ulogu autor dodijelio?
- (b) Kakvim se postupcima autor poslužio da bi to uvjerljivo prikazao?

2.

Krik iz moje sobe

U sobi me siše čama puna straha,
ko srce u tuzi strto od uzdaha...

Na stolu kraj mene žedan krčag pije
plamen sunca, što se u prozoru smije.

5 Vedar dan mi niže đerdan oko vrata,
ko dragulje sitne, žute — od ahata.

Tu tišina vječno prede bijelu dugu,
što noću i danju šumi sjete tugu...

10 Al kad duša stane još jače da rida,
pripjev bola čuju samo uši zida...

Salih Alić, *Antologija bošnjačke poezije XX vijeka* (1995)

- (a) Do kolike mjere naslov ove pjesme odgovara njenom sadržaju?
- (b) Do kolike su mjere aspekti rimovanja doprinijeli razvoju tematike ove pjesme?
-